

ความรู้กับดวงประทีปเปรียบกันได้หลายทาง ดวงประทีปเป็นไฟที่ส่องแสงเพื่อนำทางไป ถ้าใช้ไฟนี้ส่องไปในทางที่ถูก ก็จะไปถึงจุดหมายปลายทางได้โดยสะดวกเรียบร้อย แต่ถ้าไม่ระมัดระวังไฟนั้นอาจเผาผลาญให้บ้านช่องพินาศลงได้ ความรู้เป็นแสงสว่างที่จะนำเราไปสู่ความเจริญ ถ้าไม่ระมัดระวังในการใช้ความรู้ก็จะเป็นอันตรายเช่นเดียวกัน จะทำลายเผาผลาญบ้านเมืองให้ล่มจมได้

พระบรมราชาโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

28 มกราคม 2505

ปี พ.ศ. 2550 นี้เป็นปีมหามงคลเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา QA NEWS จึงขออัญเชิญพระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ ฯ

QA NEWS ฉบับนี้ เป็นฉบับต้อนรับปี พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ 7 ของ QA NEWS นับแต่ฉบับแรกที่เผยแพร่ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2544 จึงขอให้ QA NEWS เป็นสื่อกลางและช่องทางสวัสดิ์ปีใหม่กับทุกท่าน และอำนวยพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขความเจริญ และมีสุขภาพแข็งแรง

ฉบับนี้ขอเริ่มด้วยเรื่องการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ได้เสนอไว้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยจากผลการวิจัยของ สกศ.

การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการสังเกตการณ์

รศ. ดร.บุญชม กล่าวว่า การสังเกตเป็นเทคนิคหนึ่งของการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน สามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ อาจไม่มีรูปแบบที่ตายตัว จะเป็นแบบมีโครงสร้างหรือไม่มีโครงสร้างก็ได้ การสังเกตช่วยให้ทราบผลของการเรียน การสอนได้ทันที มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ ช่วยให้ผู้สอนสามารถแก้ไขสถานการณ์ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างทันการ ช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เป็นการผสมผสานการวัดผลและการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน ผู้สอนสามารถทราบผลการเรียนการสอนโดยสังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติ (วิธีการ) และผลงาน

1. การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนจะต้องสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ตลอดเวลา โดยสังเกตการฟังคำบรรยาย อธิบาย สาธิต การทำ กิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ความร่วมมือกับคนอื่น ๆ นิสัย และ ค่านิยม เป็นต้น ขณะที่สอนผู้สอนต้องสังเกตผู้เรียนให้ครบคน ไม่สังเกตเฉพาะคนใดคนหนึ่ง หรือเพียงส่วนหนึ่ง ขณะที่สอน ควรใช้สายตามองไปยังผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนที่บ่งชี้ว่าการสอนครั้งนั้นไม่ได้ผล ได้แก่ ผู้เรียนนั่งหลับ คุยกัน เหม่อลอย

หรือคิดในเรื่องอื่น และกระทำกิจกรรมอื่น เป็นต้น ซึ่งผู้สอนควรให้ความสนใจพฤติกรรมเหล่านี้

การที่ผู้เรียนนั่งหลับ แสดงว่า เขาไม่มีความสนใจในการเรียน แต่ต้องการพักผ่อน ไม่รับรู้การเรียนการสอนใด ๆ การสอนครั้งนั้นจะไม่บังเกิดผลสำหรับผู้เรียนคนนั้น ถ้ามีหลายคน จะบ่งชี้ว่าการสอนขาดคุณภาพ รศ.ดร.บุญชม ได้เสนอแนะวิธีป้องกันว่า ควรใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ใช้อารมณ์ขันช่วย ใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ดึงดูดความสนใจช่วยในการเรียนรู้ ให้เข้าใจ ผู้สอนควรใช้สายตามองให้ผู้ที่หลับรู้สึกว่ามีสายตาดูเขาอยู่ ใช้คำถามเพื่อให้เขาได้คิดตอบ

การคุยกัน การคุยกันผู้เรียนจะต้องฟังความคิดไปยังเรื่องที่พูดคุย จะไม่รับรู้เรื่องที่กำลังสอน ซึ่งนอกจากชี้ถึงการสอนไม่น่าจะได้ผลแล้ว ถ้าคุยกันด้วยเสียงดังจะรบกวนสมาธิของคนอื่น ถ้าคุยกันนานจะทำให้ผู้สอนสอนลำบาก ถ้าสังเกตว่ามี การคุยกันหลายคู่ ผู้สอนต้องรีบแก้ไขโดยด่วน และหาวิธีป้องกัน โดยใช่วิธีการต่าง ๆ เช่นเดียวกับการป้องกันผู้เรียนนั่งหลับ อย่างไรก็ตามถ้าคุยกันเบา ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ และเป็นเรื่องที่อยู่ในเรื่องที่กำลังเรียนหรือเกี่ยวข้องถือว่าเป็นเรื่องปกติ

การเหม่อลอยหรือคิดในเรื่องอื่น แสดงว่า ผู้เรียนสนใจในเรื่องอื่นมากกว่าหรือให้ความสำคัญแก่เรื่องอื่นมากกว่า ซึ่งชี้ถึงการเรียนการสอนในขณะนั้นไม่บรรลุผล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาหรือวิธีการสอนน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ ผู้เรียนรู้เรื่องนั้นมาแล้ว และอาจมีเรื่องอื่นที่สนใจมากกว่า หรือจำเป็นต้องหาความคิดคำตอบ คิดแก้ปัญหามากกว่า ถ้าพบพฤติกรรมนี้ ผู้สอนควรใช้วิธีป้องกันเช่นเดียวกับกรณีผู้เรียนนั่งหลับ

การทำกิจกรรมอื่นในเวลาเรียน เป็นการใช้เวลาไม่เหมาะสม แสดงว่า นอกจากผู้เรียนไม่สนใจในการเรียนเรื่องนั้นแล้ว ยังเห็นว่าควรใช้เวลาทำกิจกรรมอื่นที่สำคัญและจำเป็นมากกว่า ควรหาวิธีป้องกันเช่นเดียวกับกรณีผู้เรียนนั่งหลับ และสร้างบทเรียนให้น่าสนใจและสอดคล้องกับธรรมชาติและแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ของผู้เรียน

2. การสังเกตการปฏิบัติ

ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ อย่างมีคุณภาพจะมีเทคนิคหรือวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม การประเมินผลโดยการสังเกตการปฏิบัติว่าผู้เรียนใช้วิธีการใด ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ จะช่วยให้สามารถแก้ไขปรับปรุงจุดบ่งพร่องหรือความผิดพลาดต่าง ๆ ได้แต่เนิ่น ๆ ก่อนที่จะปล่อยให้การกระทำนั้น ๆ ติดเป็นนิสัยที่ยากแก่การแก้ไข นอกจากนี้ ในด้านวิธีการถ้าผู้เรียนมีการริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการใหม่ ซึ่งให้ผลที่ดีเท่าหรือดีกว่าวิธีการเดิมได้ ควรได้รับการยกย่อง ชมเชย ในการประเมินสิ่งที่สำคัญคือ ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ด้วย

3. การสังเกตผลงาน

ผลงานหรือผลผลิตเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญของการเรียนการสอนเท่า ๆ กับวิธีการปฏิบัติ การสังเกตผลงานเป็นการพิจารณาประเมินผลงานที่เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยนำผลงานไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งอาจพิจารณาให้คะแนนหรือจัดอันดับความสำคัญจากภาพรวมทั้งหมด หรือพิจารณาในมิติหรือด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีต ความคงทน และความเที่ยงตรง เป็นต้น

รศ. ดร.บุญชม ยังได้เห็นว่า ผู้สอนควรตระหนักว่า ถ้าผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ย่อมเอื้อต่อการบรรลุผลในการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้นี้มีมากมายหลากหลาย เช่น การพูด อ่าน เขียน การซักถาม การตอบคำถาม การอภิปราย การทำแบบฝึกหัด การฝึกปฏิบัติ และการผลิตผลงานต่าง ๆ เป็นต้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม

การเรียนดังกล่าว และใช้การสังเกตให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู

ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด. การประเมินผลการเรียนรู้โดยการสังเกตการณ์. http://watpon.com/boochom/eva_obs.pdf

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้เปิดเผยผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย โดยสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยมี 2 ลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะรวม 9 ประการ และคุณลักษณะเฉพาะอีก 9 ประการ

1. **คุณลักษณะรวม** คือ ลักษณะที่คนไทยควรมี มี 9 ประการ ดังนี้

1. มีความใฝ่รู้
2. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
3. ความสามารถด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์
4. วินัยในตนเอง
5. ความเอาใจต่อชุมชนและระบบนิเวศ
6. ความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม
7. ฉันทะและวิริยะในการทำงาน
8. มีความสามารถในการปรับตัว
9. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

2. **คุณลักษณะเฉพาะ** คือ คนไทยควรมีลักษณะเฉพาะที่อาจแตกต่างจากชนชาติอื่น ดังนี้

1. มีความสามัคคี
2. ประนีประนอมและรู้จักให้อภัย
3. อุดมถนอม
4. เมตตากรุณา
5. ละอายต่อการทำชั่ว
6. มีความรักและยึดมั่นในสิ่งจะ
7. กล้าหาญทางจริยธรรม
8. รับผิดชอบต่อครอบครัวและชุมชน
9. รักและยึดมั่นในอิทธิธรรม

“ สวัสดิ์ปีใหม่ 2550 ”